

Samhandling for forskning og innovasjon i hovedstadsregionen

Prosjektbeskrivelse for forskerprosjekt knyttet til regional VRI-satsing 2011-2013, Oslo/Akershus; basert på søknad fra 2010 og modifisert etter faglig vurdering

1 Relevans

VRI-programmets hovedmålsettinger dreier seg om å **stimulere til samhandling og kunnskapsflyt**. Den gjeldende utlysningen spesifiserer at "hovedtemaene for forskningen i VRI skal være (...) **forutsetninger** for innovasjonsfremmende regional samhandling (...) [og] den **nordiske samarbeidsmodellen**."

Forskerprosjektet for Oslo og Akershus går dermed rett inn i kjernen av VRI ved å ha som mål å bidra til bedre forståelse av forutsetningene for innovasjonsrettet samhandling i hovedstadsområdet – og derigjennom bidra til bedre samhandling. Forskerprosjektet skal følge de fire samhandlings(del)prosjektene i Oslo og Akershus – OREEC, MareLife, Oslo MedTech og eHelse – over en periode på litt over to år, samt kartlegge hva slags **rammebetingelser** disse prosjektene har for betydelig og reell samhandling og innovasjon gjennom undersøkelser av andre regionale forhold. Dette er med andre ord direkte knyttet til VRIs mål om forutsetninger for innovasjonsfremmende regional samhandling.

Dernest legger også forskerprosjektet an et analytisk perspektiv ut fra tanken om at **hovedstadsregioner** har noen særskilte utfordringer, bl.a. knyttet til størrelse og andre forhold (se 2.1 nedenunder). Vi ønsker å trekke inn erfaringer fra andre hovedstadsregioner, først og fremst i de nordiske land. Dette gir et eksplisitt fokus på "den nordiske samarbeidsmodellen". Forskerprosjektet retter seg med andre ord inn mot begge hovedtemaene i VRI-utlysningen 2011-2013.

I tillegg ønsker vi å legge vekt på at samhandlingsprosjektene skal oppleve forskerprosjektet som relevant i hele prosjektperioden. Foruten jevnlig kontakt i forbindelse med innsamling av data fra samhandlingen, skal vi delta på samtlige fellessamlinger og læringsarenaer. Vi ønsker å etablere en seminarserie med vekt på praktiske erfaringer og benchmarking med andre regioner. Gjennom slike tiltak ønsker vi at forskerprosjektet i seg selv kan bli en arena for samhandling og diskusjon om dette. Populærvitenskapelig publisering, foredragsvirksomhet og elektroniske kanaler vil også bli vektlagt, samt deltakelse på den årlige VRI-konferansen som er en av samhandlingsprosjektenes felles hovedstrategier. Det viktigste er imidlertid at det empiriske arbeidet i seg selv skal oppleves som relevant – med hovedfokus på de **virkemidlene** som tas i bruk i de ulike samhandlingsprosjektene. Det betyr også at forskerprosjektet vil være til stede i ulike sammenhenger i delprosjektene, særlig i virkemidlene under dialogmetoder, som er viktig for en god integrering av samhandlingsprosjektene med forskerprosjektet.

2 Faglig del

2.1 Bakgrunn og kunnskapsstatus

Innovasjon er en kollektiv prosess som skjer i et system hvor geografi, regional organisering og nærhet fortsatt er svært viktige faktorer for å forstå vellykkede innovasjonsprosesser (Asheim & Gertler 2005). Forsknings- og innovasjonspolitik (F&I) på regionalt nivå er imidlertid et svært komplisert område, særlig i mindre land hvor det regionale nivået er forholdsvis lite og med begrenset politisk innflytelse og ressurser. Kompleksiteten når det gjelder antall bransjer, heterogenitet i bedriftsstørrelse og annet er ofte nesten like stor på regionalt som nasjonalt nivå. Samtidig er det gjerne betydelige FoU-ressurser på regionalt nivå og ofte flere potensielt sterke næringsklynger, slik at det kan være grunn til å anta at regional F&I-politikk kan ha gjennomslagskraft ved å få ulike aktører til å trekke i samme retning. Dette er f.eks. utgangspunktet for Oslo- og Akershusregionens FoU-strategi, f.eks. det å utnytte synergipotensialer og å utnytte regionens fortrinn på en bedre måte. Denne FoU-strategien ligger til grunn for innsats og hovedmål i samhandlingsprosjektene og for perspektivet i dette prosjektet.

Med begrensede ressurser og begrenset synlighet og politisk debatt (sammenlignet med stortingsmeldinger og annet på nasjonalt nivå), er det nok grunn til å hevde at regional F&I-politikk står overfor utfordringer både i formulering og implementering. I søknadsskjemaet har vi derfor angitt at hovedmålet for prosjektet er å analysere og på sikt utvikle den strategiske evnen til å formulere og implementere forsknings- og innovasjonspolitik i Oslo- og Akershus-regionen. Nedenunder beskriver vi en fasemodell som vi har utviklet for dette formålet – samt for å kunne vurdere prosessene i de ulike konkrete samhandlingsvirkemidlene. Her vil vi også ha et komparativt perspektiv med andre nordiske hovedsteder.

Et prosjekt som dette krever et solid analytisk perspektiv (mer enn at "mer og bedre samhandling er bra"). Vi har valgt perspektivene lokale/regionale innovasjonssystemer og "triple helix" som på ulike måter belyser tematikken i prosjektet. Triple helix (trippelspiral) (Etzkowitz & Leydesdorff 1997, 2000) understreker hvordan økonomisk og sosial utvikling ofte skjer i et nært samspill mellom myndigheter, næringsliv og FoU-miljøer. Nye organisasjoner, normer og former for samhandling oppstår i skjæringspunktet mellom disse tre samfunnsfærene – og dette er fortsatt relativt lite studert. Trippelspiralmodellen har fått noe kritikk for å overdrive universiteters direkte bidrag til innovasjon, men er samtidig godt egnet til å studere prosjekter hvor nettopp samspill mellom forskningsinstitusjoner, myndigheter og næringsliv er en hovedhensikt. Perspektivet legger vekt på heterogenitet og hvordan regionale myndigheter ofte best kan legge til rette ved en nedenfra-og-opp-tilnærming med utvikling av nettverk, klynger og samhandling. VRI i seg selv er et eksempel på dette. En av de første nordiske undersøkelsene av samhandling mellom universiteter og regionalt næringsliv ble gjennomført av dette forskerprosjektets leder og videreutviklet i et trippelspiralperspektiv (Gulbrandsen 1995, 1997). I et slikt perspektiv er det fire brede aspekter som ofte studeres som forutsetninger for innovasjonsfremmende samhandling:

- Endringer i hver av de tre delene; f.eks. mer åpen innovasjon i næringslivet, økt fokus på kommersialisering i forskningsinstitusjoner, tydeligere rolle for aktiv tilrettelegging for innovasjon hos regionale myndigheter.
- Nye lover, strategier og retningslinjer, f.eks. eierskap til forskningsresultater, tiltak for å fremme mobilitet og kompetansemegling, regional FoU-strategi.
- Nye organisasjoner i grenseflatene mellom delene, f.eks. enheter for kommersialisering og teknologioverføring og klyngeorganisasjoner. Ved å følge de fire samhandlingsprosjektene i Oslo og Akershus, er det særlig dette aspektet som vil studeres.
- Endret grunnlag for samspill gjennom kontinuerlig tilbakemelding, f.eks. nye normer for samhandling, nye normer for praksisbasert forskning, ny regional F&I-politikk, utvikling av "polyvalent kunnskap" med direkte relevans for flere aktører.

Teori om lokale (Lester 2005) og regionale (Asheim & Gertler 2005) innovasjonssystemer beskriver hvordan FoU-miljøer ofte spiller svært ulike roller i forskjellige byer og omgivelser, blant annet basert på hva slags kunnskap det er bruk for i byen og regionen. Asheim & Coenen (2005) finner at ulike bransjer eller cluster har ulike kunnskapsbaser, med tre idealtyper: syntetisk, analytisk og symbolsk. FoU-miljøer er viktigere for å bygge opp analytiske kunnskapsbaser, men kan også ha betydning for de to andre typene. Det er grunn til å tro at de fire samhandlingsprosjektene til dels har noe ulike kunnskapsbaser, og det vil derfor være spennende å se hvordan samme virkemidler (kompetansemegling, dialog-konferanser) fungerer i ulike cluster. Dette er i noen grad studert i tidligere VRI-dokumenter og forløpere til VRI, men mest med fokus på spesifikke regioner og ikke komparativt innen en region.

2.2 Problemstillinger, hypoteser og metodevalg

Prosjektet har følgende problemstillinger:

1. Hvilke forutsetninger har samhandlingsprosjekter i regionen for å nå sine mål, og hvordan fortolkes og bearbeides disse rammebetingelsene underveis i prosjektene?
2. Hvordan fungerer virkemidlene i de ulike samhandlingsprosjektene (kompetansemegling, dialogmekanismer osv.) – og hvordan påvirkes dette av den aktuelle bransjen (clusteret) og det at det foregår i en hovedstad?
3. Hvordan er forutsetningene for samhandling om innovasjon i andre hovedstadsregioner i Norden, og hva er gjort der for å utvikle og implementere F&I-politikk på regionalt nivå?
4. Finnes det eksempler på "good practice" i samhandlingen på tvers av de etablerte aktørene og prosjektene?
5. Hva kan politikaktørene gjøre for å forbedre forutsetningene for at samhandling skal lykkes og ha reell effekt på innovasjonsaktivitet?

Kombinasjonen av fokuset på samhandling, politikutforming og –implementering, de konkrete VRI-virkemidlene i samhandlingsprosjektene og det komparative hovedstadsperspektivet regner vi som unikt for dette prosjektet.

Triple helix og hypoteser om samhandling

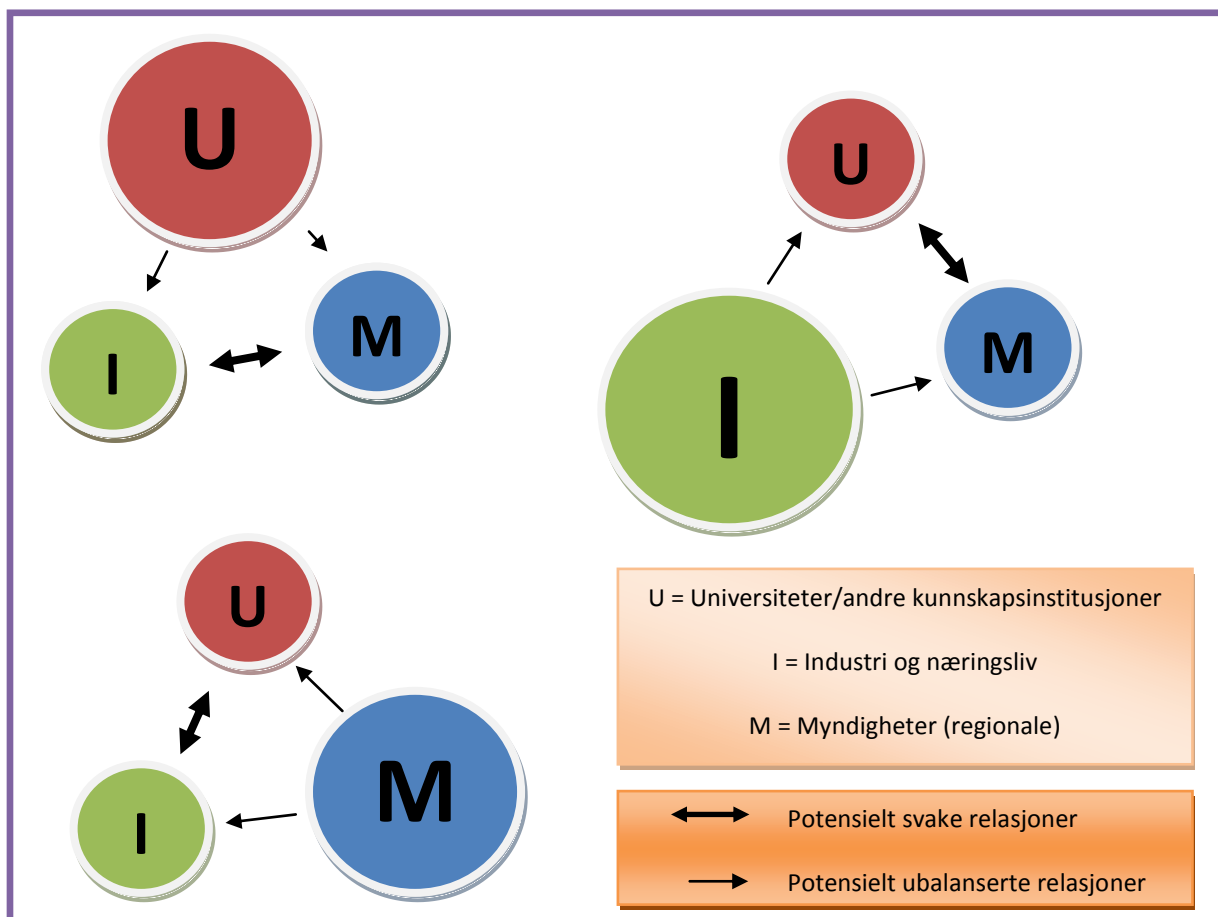
Trippelspiralperspektivet gir grunnlag for å sette opp ulike hypoteser om hvordan samspillet fungerer innenfor enkelte clustere slik de er definert i de fire samhandlingsprosjektene i Oslo- og Akershusregionen for VRI-perioden. Dette er visualisert i figuren nedenunder basert på hvilken aktør som er den sterke i systemet. En grunnleggende hypotese for prosjektet er at de ulike samhandlingsprosjektene vil kunne passe inn i forskjellige trippelspiralmodeller slik de er visualisert her. For hver av modellene er hypotesen at relasjonen mellom de to relativt sett svake aktørene, representert med en dobbeltpil, blir den svake forbindelsen i samhandlingen, samt at de to andre forbindelsene, representert med enkle piler, står i fare for å bli ubalanserte og hvor samhandlingen vil preges av den ene parts interesser mer enn den andre. Hver modell vil med andre ord ha unike utfordringer og forutsetninger for å skape innovasjon gjennom samhandling. Dette vil også kunne knyttes til de ulike kunnskapsbasene nevnt over.

I det ene tilfellet, øverst til venstre, er det kunnskapsinstitusjonene som er den sterke part, slik deler av helsesektoren kan være et eksempel på (særlig bioteknologi, muligens også medisinsk teknologi som representert i Oslo MedTech). Hovedutfordringen blir sektor- og næringspolitikken, samt at kunnskapsinstitusjonenes forhold til næringslivet kan bli preget av for mye "technology push", og at forholdet til myndighetene i stor grad vil bli preget av en grunnforskningsretorikk og bekymring for forskningens stilling

Der hvor næringslivet er den sterke part, er hypotesen at forsknings- og innovasjonspolitikken overfor kunnskapsinstitusjonene vil være den svake forbindelsen. Forholdet mellom næringsliv og kunnskapsinstitusjoner vil kunne preges av kortsiktighet og for sterk brukerdominans, mens forholdet mellom næringsliv og myndigheter kan være preget av en lobbyaktig kamp for bedre rammebetingelser mer enn en aktiv politikk.

I den siste modellen, med en sterk myndighetssfære og relativt svake kunnskapsmiljøer og næringsliv, er det samspillet mellom de to sistnevnte som vil utgjøre det svakeste leddet, på tross av at dette sannsynligvis vil være et viktig element i myndighetenes politikk. Et mer fruktbart samhandlingssystem vil trolig avhenge av oppbygging av sterkere miljøer i kunnskapssektor og næringsliv – slik en kanskje ser innenfor feltet miljøvennlig energi med clusterdannelse blant bedriftene og oppbygging av FME-sentre med vekt på samspill universitet-institutter-næringsliv.

Både OREEC, MareLife og samhandlingsprosjektet rettet mot IKT i helsesektoren kan nok ha preg av begge disse to siste, men dette vil selvfølgelig være noe som skal studeres i prosjektene. Det vil være spesielt interessant å se på mellomaktørenes rolle, altså organisasjonene som forvalter klyngene og som organiserer samhandlingsprosjektene under VRI-programmet. Hvordan de ulike samhandlingsaktivitetene bidrar til å balansere forholdet mellom aktørene i trippelspiralen, vil f.eks. være et interessant spørsmål.



Figur 1. Hypoteser om regional samhandling om forskning og innovasjon basert på trippelspiralperspektivet.

Hypoteser om forutsetningene for samhandling – dynamisk fasemodell

Figuren over viser et "snapshot" av situasjonen, og det er derfor nødvendig å supplere med hypoteser som ivaretar trippelspiralers dynamikk knyttet til de konkrete samhandlingsprosjektene og virkemidlene i dem. Det er grunn til å være forsiktig med for mange hypoteser på forhånd – siden vi antar at prosjektene er ganske forskjellige i natur. Samtidig er det aktuelt å betrakte samhandling som en prosess som går gjennom ulike faser. Litteraturen har mange ulike fasemodeller (dynamiske interorganisatoriske relasjoner, innovasjonsprosesser, entreprenørskap osv.). Vi vil kort anta at samhandlingsprosjekter ofte går gjennom tre ulike faser, og vi vil bruke dette som et verktøy for å analysere den dynamiske prosessen de går gjennom:

- **Kunnskapsfasen**, hvor det er en økende forståelse av at klyngen, nettverket osv. er "i samme båt", og det arbeides med å endre holdninger og skape et kunnskapsgrunnlag som kan gi en retning på og prioritering av innsatsen. Spesielle individer og organisasjoner med kompetanse på tvers kan få utpekt en "portvokter-" eller meglerrolle. Viktige spørsmål her er hvordan kompetansemeglere utpekes, hvordan de bevarer integritet dersom de representerer FoU-miljøer som også selger tjenester til bedrifter og andre (eller får deler av sin finansiering fra samme kilde som selve

samhandlingsfinansieringen), og hvordan meglerne evner å skape faktiske resultater også mellom virksomheter og ikke bare mellom virksomheter og FoU-miljøer. Tidligere erfaring med dette virkemiddelet fra rapporter publisert på VRIs nettsider, tyder på at bedriftene gir kompetansemegling relativt høy score på addisjonalitet, men det er grunn til å følge opp dette kritisk med så kompliserte og store nettverkscase som vi har i Oslo og Akershus f.eks. innen maritim industri og medisinsk teknologi.

- **Konsensusfasen**, hvor det skapes nye møteplasser hvor både næringsliv, FoU-miljøer og andre aktører kommer sammen og utøver reell innflytelse på politiske og økonomiske beslutninger i regionen. Dialogkonferanser og annet er nok det vanligste virkemiddelet i denne fasen, og her har MareLife- og OREEC-prosjektene spennende mål og planer. I VRI-sammenheng henviser dialog og medvirkning til mange ulike aktiviteter og tre nivåer (virksomhet, nettverk og region) og blir derfor ofte noe abstrakt. Hensikten er likevel som fasemodellen vi beskriver her: fra en møteplass med konsensus til arbeid med et prosessforløp og resultater. Vår fasemodell stiller kritiske spørsmålstegn ved forutsetningene i tidlige faser: er det tilstrekkelig konsensus til å få et vellykket samhandlingsprosjekt? Er alle de relevante aktørene involvert? Blir det til noe mer enn publikasjoner for forskerne, slik noen aktører har kritisert i tilbakemeldinger? Vi vil i forskerprosjektet bruke slike spørsmål til å diagnostisere den prosessen som skjer i samhandlingsprosessen, og melde det tilbake til dem i fellessamlinger og læringsarenaer. Spesielt er vi bevisste på rollen forskerprosjektet har i å skape læring på tvers av de ulike samhandlingsprosjektene.
- **Implementeringsfasen**, hvor det skapes nye strategier for utvikling av kunnskapsbasert næringsliv, et vitalt studentmiljø, innovasjon i offentlig sektor og andre viktige mål. By, region og andre aktører forplikter seg økonomisk og politisk. Vi antar at det vil være spesielt viktig å involvere behovs- og markedssiden i stedet for å satse på en ensidig forskningskommersialisering. Vi synes nok at VRI-virkemiddelet knyttet til utprøving av nye arbeidsverktøy og metoder er svært spennende, fordi dette utgjør et naturlig og originalt eksperiment for oss. Her er NIMIT-eksperimentet i Oslo Medtech et meget interessant tiltak å følge videre, hvor man tar et vellykket arbeidsverktøy fra andre storbyregioner (dog utenfor "den nordiske samarbeidsmodellen") og appliserer det i Norge for første gang. Også her kan man nok snakke om en kunnskaps- og konsensusfase før implementering, og det blir interessant å følge og være med på å påvirke prosessforløpet.

Hypoteser om hovedstadsperspektivet

Som nevnt har prosjektet også en hypotese om at hovedstadsregioner skiller seg fra andre regioner i de fleste land. Et aspekt er at de har mange FoU-miljøer. Lester (2005) antyder at FoU-miljøer kan utgjøre en kreativ møteplass i ledende byer. Florida (2002) hevder i den forbindelse at høyt utdannede, entreprenørorienterte og innovative arbeidstakere er viktige for vekst og fornyelse. "Talent, toleranse og teknologi" – de tre T-er – er sentrale for å tiltrekke seg denne "kreative klassen", altså at regionen er preget av en høyt utdannet

befolkning, at befolkningen er heterogen med respekt for ulikhet, og en godt utviklet teknologisk infrastruktur. Her stiller nok hovedstadsregioner med et konkurransefortrinn.

På den annen side er hovedsteder oftest større enn andre regioner, og det vil derfor være mange flere organisasjoner og aktører og større utfordringer for koordinering. Osloregionen er et godt eksempel. Størrelsen kan også tenke seg å påvirke andre aspekter, f.eks. dette med sosial kapital (Putnam 1993) – altså hva slags uformelle sosiale bånd som eksisterer på tvers av organisasjons- og sektorgrenser. Det kan tenkes at det er flere uformelle møteplasser på tvers i mindre regioner. Som Oslo- og Akershusregionens F&I-strategi påpeker, og som danner utgangspunktet for samhandlingsprosjektene, kan det være at denne regionen faktisk starter med et dårligere utgangspunkt når det gjelder faktisk samhandling. I tillegg kan det nevnes at som regel ligger departementer, nasjonale forskningsråd og andre sentrale aktører for F&I i hovedstaden. Bedrifter og kunnskapsmiljøer vil kunne oppfatte det som om de får mer igjen for å oppsøke disse enn mer lokale aktører som kommune og fylkeskommune og deres organer.

Metode

Metoden i forskerprosjektet vil være en blanding av longitudinell multippel casestudie (samhandlingsprosjektene i Oslo/Akershus) og intervjuer med andre aktører, f.eks. i kunnskapsinstitusjoner, kommuner og fylkeskommuner osv. Dokumentanalyse av strategier og planer kommer også til å gjennomføres. Vi skal ikke drive *evaluerings* av samhandlingsprosjektene eller begrenset følgeforskning (selv om hele prosjektet har preg av følgeforskning); målet er å bidra til økt forståelse av rammebetingelser for samhandling og konkrete utfordringer underveis, på en slik måte at dette vil oppleves som relevant og nyttig for prosjektene. Det kan være grunn til å understreke at forskerprosjektet likevel vil stå fritt i å gjøre kritiske undersøkelser av de helt grunnleggende spørsmålene i VRI-virkemidlene, f.eks. om det kommer innovasjon ut av samhandlingen, om samhandling er et tilstrekkelig grunnlag for å skape regional F&I-politikk, og om det også er svakheter ved denne måten å organisere et sentralt program for å fremme innovasjon i et lite land som Norge.

Erfaringer fra andre hovedstadsregioner, primært i Norden, skal formidles til de norske samhandlingsprosjektene og også som læring for forskerprosjektet selv. Dette vil primært skje gjennom analyse av dokumenter fra andre regioner, gjennom en seminarserie med inviterte personer fra andre land, og i den grad økonomien i prosjektet tillater det, besøk i andre byer for å gjøre intervjuer med nøkkelaktører. Men det er grunn til å understreke at mange aktører har gjort arbeid med klynger og samhandling allerede, f.eks. i regi av Nordisk innovasjonssenter, NordRegio i Stockholm og Copenhagen Capacity i København. Det finnes antakelig et rikholdig materiale for analyse, formidling og diskusjon.

Det komparative elementet skal altså ivaretas ved at vi skal identifisere lignende initiativer, virkemidler og clusterdannelser i andre nordiske byer. Hensikten er ikke å lage akademiske møteplasser eller F&I-politiske møteplasser hvor man på generelt plan diskuterer erfaringer. Målet er å skape en læringsarena for hands-on erfaringer fra regioner som langs noen karakteristika kan ligne på Oslo og Akershus.

2.3 Prosjektplan, prosjektledelse, organisering og samarbeid

Søker er Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) ved UiO, som er et av landets ledende miljøer for innovasjonsstudier. Foruten to faglige kjernegrupper og en liten administrasjon, består TIK av post.doc-stipendiater, doktorgradskandidater og masterstudenter tilknyttet senterets egen mastergrad og det europeiske masterprogrammet ESST. Innovasjonsgruppen ved TIK er organisert i fire temaer: innovasjonsøkonomi, innovasjon og vekst i råvarebaserte land, "klima, teknologi og politikk", samt innovasjons- og forskningspolitikk. Sistnevnte er spesielt rettet mot å forstå samspill mellom bedrifter, offentlige kunnskapsinstitusjoner og myndigheter.

Prosjektleder vil være professor Magnus Gulbrandsen som er siv.ing./dr.ing. i industriell økonomi fra NTNU. Han er nå leder for innovasjonsgruppen på TIK med ansvar for flere forskningsprosjekter og mastergradskurset i innovasjonsstudier. Han har tidligere arbeidet som forsker og forskningsleder ved NIFU STEP med ansvar for området for forsknings- og innovasjonspolitikk, og han har blant annet vært redaktør av fagbladet Forskningspolitikk. Han har lang erfaring fra forsknings- og innovasjonspolitiske studier, og har også vært konsulent for OECD i flere slike undersøkelser (bl.a. av Berlin-regionen). I budsjettet for prosjektet ligger det frikjøp av noe av Gulbrandsens tid (estimert en måned i hver av 2011, 2012 og 2013, samt noe egeninnsats) slik at han vil få muligheten til å utøve aktiv oppfølging av prosjektet.

Forskningsprosjektet vil i første omgang sikte mot å rekruttere en post.doc.-forsker i en toårig stilling. Det er for tiden stor mangel på slike stillinger innenfor innovasjonsstudier, og erfaringer fra lignende ansettelsesprosesser tyder på at det er mange svært gode og relevante søkere. Dersom det skulle dukke opp en god kandidat som f.eks. kjenner VRI-programmet men ikke formelt er kvalifisert til en post.doc.-stilling, vil vi kunne gjøre den om til en eksternt finansiert forskerstilling. Vi har et par aktuelle kandidater som vi vil ta aktivt kontakt med, men vi foretrekker likevel en åpen utlysning.

TIK har for tiden to stipendiater som arbeider innenfor temaet universiteters rolle for utvikling i samfunns- og næringsliv, og vi ser derfor stor nytte av at VRI-forskeren vil ha et større miljø rundt seg som arbeider med tilgrensende problemstillinger. Vi søker også om midler fra FORFI-programmet i Norges forskningsråd med sikte på å studere innovasjonssamspill innenfor helsesektoren i Oslo, Göteborg og København. Dersom dette prosjektet får støtte, vil det ytterligere styrke miljøet rundt personen som rekrutteres til VRI-forskerprosjektet.

Straks det er tatt beslutning om prosjektet, vil stillingen lyses ut, det vil i praksis si med frist rett etter sommerferien og – gitt vanlig tre måneders oppsigelsestid for de fleste – med ansettelse fra 1.1.2012. Gulbrandsen vil i mellomtiden holde kontakten med samhandlingsprosjektene og delta på alle relevante møter og seminarer høsten 2011. Frikjøp til dette er lagt inn i budsjettet. Vi vil spesielt legge vekt på å skape en god relasjon til prosjektlederen som skal ansettes i samhandlingsprosjektet for Oslo-Akershus.

TIK har kontakter i miljøer i utlandet som driver med regionale studier og studier av lokale innovasjonssystemer, og for øvrig et meget stort personbasert nettverk til både forskere og policyaktører som Vinnova. Vi har også gode kontakter til andre norske aktører (inkludert personer involvert i VRI i andre regioner), ikke minst ved at sentrale TIK-forskere har bistilling f.eks. ved NIFU og AFI. I seminarserien vil vi bruke personer fra næringsliv, myndigheter og FoU-miljøer i andre nordiske hovedsteder.

2.4 Budsjett

Dette er skrevet inn i søknadsskjemaet.

3 Perspektiver og strategisk forankring

3.1 Strategisk forankring

Som nevnt er prosjektet i kjerneområdet for et av satsingsområdene til TIK-senterets innovasjonsgruppe, og det er nylig ansatt en stipendiat på det samme feltet. I tillegg er det stor aktivitet rundt dette bl.a. knyttet til UiOs 200-årsjubileum i 2011, hvor ledelsen spesielt ønsker å fremheve innovasjonsbidrag.

3.2 Samfunnsmessig relevans

Dette er et prosjekt som direkte studerer politikkutforming og implementering – på et område som sannsynligvis er av svært høy betydning for landet med utsikter til synkende eksportinntekter fra olje og gass.

3.3 Miljøperspektiver

Utover noe reising i forbindelse med seminarer og datainnsamling i andre byer, er det ikke noe som tilsier at prosjektet skal bidra til forurensning av det ytre miljø.

3.4 Ethiske aspekter

Vi følger alle offisielle retningslinjer for innsamling og lagring av data.

3.5 Likestilling og kjønnsperspektiv

Dette er ikke et sentralt punkt i prosjektets empiriske del. Men det kan nevnes at tidligere utlysninger av stipendiat- og post.doc.-stillinger ofte har hatt minst like mange kvinnelige som mannlige søkere. Vi ser at innovasjonsfeltet vil være tjent med en bedre rekruttering av kvinner.

4 Kommunikasjon med brukere og formidling

4.1 Kommunikasjon med brukere

Dette er stort sett nevnt tidligere i dokumentet. Vi skal ha jevnlig kontakt med alle samhandlingsprosjektene i Oslo og Akershus. Målet er at post.doc. og prosjektleder så langt det lar seg gjøre deltar på alle fellesmøter og arrangementer. I tillegg kommer annen observasjon, intervjuer og datainnsamling. Det kan hende at det vil være aktuelt med en referansegruppe bestående av representanter for prosjektene og for regionen. I tillegg planlegger vi som

nevnt en seminarserie, presentasjoner, populærvitenskapelige publikasjoner m.m. Flere av clusterne har egne publikasjoner og nettsider som vil utgjøre en viktig kanal. Samhandlings- og forskerprosjektet vil dessuten ha en felles nettside om det VRI-støttede prosjektet.

4.2 Formidlingsplan

Post.doc er primært en rekrutteringsstilling beregnet på personer som ønsker å kvalifisere seg vitenskapelig. Det er derfor viktig at hun/han får publisere vitenskapelig fra prosjektet. Et godt mål kan være 1 vitenskapelig artikkel og 1 bokkapittel for hvert år prosjektet varer. Vi ser ikke noe spenningsforhold i arbeid som har både vitenskapelig og F&I-politisk interesse. Tvert imot, erfaringen er at faglig spennende arbeider med et grundig empirisk materiale (slik det vil bli i dette tilfellet med å følge spennende initiativer over flere år i flere sektorer) har stor verdi både for praktikere og andre forskere.

5 Referanser

Asheim, B. & L. Coenen, 2005, "Knowledge bases and regional innovation systems: comparing Nordic clusters", *Research Policy*, 34:1173-1190.

Asheim, B. & M.S. Gertler, 2005, "The Geography of Innovation: Regional Innovation Systems". I Fagerberg, J., R.R. Nelson & D.C. Mowery (red.), *The Oxford Handbook of Innovation*. Oxford: Oxford University Press.

Etzkowitz, H. & L. Leydesdorff, 1997, *Universities and the Global Knowledge Economy: A Triple Helix of University-Industry-Government Relations*. London: Pinter.

Etzkowitz, H. & L. Leydesdorff, 2000, "The dynamics of innovation: from national systems and 'Mode 2' to a triple helix of university-industry-government relations", *Research Policy*, 29:109-123.

Florida, R., 2002, *The Rise of the Creative Class and how it is Transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life*. New York, NY: Perseus Book Group.

Gulbrandsen, M., 1995, *Universitet og region: samspill mellom universiteter og regionalt næringsliv i Norden*. København: Nordisk ministerråd, TemaNord 1995:518.

Gulbrandsen, M., 1997, "Universities and industrial competitive advantage". I Etzkowitz & Leydesdorff, op.cit., s. 120-131.

Lester, R., 2005, *Universities, Innovation, and the Competitiveness of Local Economies. A Summary Report from the Local Innovation Systems Project – Phase 1*. Boston, MA: MIT Industrial Performance Center Working Paper 05-010.

Putnam, R.D., 1993, *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Sotarauta, M., C. Neuwelaers, M. Gulbrandsen & P. Dubarle, 2006, *Trøndelag – recently awakened to the knowledge economy, having been there for some time already*. Paris: OECD.